

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

EĞİTİMLİ ÇOCUK BAKICILARIN TEŞVİKİ YOLUYLA KAYITLI KADIN İSTİHDAMININ DESTEKLENMESİ PROJESİ II

(EDU-CARE II)

ALTERNATİF ÇOCUK BAKIM MODELLERİ II. ÇALIŞTAY RAPORU

9-11 TEMMUZ 2025 ESKİŞEHİR

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

1. Etkinliğin Amacı

Eğitilmiş Çocuk Bakıcılarının Teşviki Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi II (EDU-CARE II) akademik bileşeni kapsamında gerçekleştirilen çalıştayın konusu “alternatif çocuk bakım modelleri” olarak belirlenmiştir. Çalıştayda, projenin akademik bileşeni faaliyetleri kapsamında hazırlanan Strateji Belgesinde ayrıntılı olarak incelenen seçili AB üye ülkelerinde uygulanan çocuk bakım modelleri ve ülkemiz için uygulanabilir bir model olarak önerilen childminder¹ alternatif bakım modeli alt başlıklar altında katılımcılarla paylaşılmıştır. Strateji Belgesinde önerilen childminder modelinin güçlü ve zayıf yönleri ile modelde yapılabilecek iyileştirmelere ilişkin grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

2. Tarih, Yer, Katılımcılar ve Program Akışı

EDU-CARE II Projesi araştırma faaliyetleri kapsamında 9-11 Temmuz 2025 tarihleri arasında Eskişehir’de gerçekleştirilen çalıştaya toplam 48 kişi katılım sağlamıştır. Çalıştaya, Proje Operasyon Koordinasyon Birimi (OCU) ve Proje Destek Ekibi üyeleri, ilgili SGK personeli, kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve akademisyenler katılım sağlamıştır.

Çalıştay açılış konuşmaları ile başlamış ve projenin güncel durumuna ilişkin sunumlarla devam etmiştir. Akademik bileşen kapsamında gerçekleştirilen Hollanda ve Avusturya çalışma ziyaretlerine ilişkin sunumların ardından proje Strateji Belgesi tanıtılmış ve iyi uygulama örnekleri olarak seçilen Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan childminder alternatif bakım modellerine ilişkin sunumlar gerçekleştirilerek çalıştayın ilk günü tamamlanmıştır. Çalıştayın ikinci gününde, tüm katılımcılarla birlikte 5 çalışma grubu oluşturularak Türkiye için önerilen childminder modelinin güçlü ve zayıf yönleri; kayıt koşulları, eğitim, çalışma statüsü, prim koşulları, denetim, devlet destekleri, vergilendirme başlıkları başta olmak üzere tüm yönleriyle her açıdan tartışılmıştır. Çalıştayın son gününde, katılımcıların görüşleri alınarak genel bir değerlendirme toplantısı yapılmış ve kapanış konuşmaları ile etkinlik sona ermiştir.

¹ *Childminder Modeli: Mesleği çocuk bakıcılığı olan bir kişinin, resmi makamlar tarafından izin verilmiş ve denetime açık bir şekilde kendi evinde birden fazla çocuğa bakım hizmeti sağlamasıdır. Türkçe karşılığı yaygın olarak “komşu anne” şeklinde kullanılmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

3. Program

ÇALIŞTAY 1. GÜN PROGRAM (9 TEMMUZ 2025)	
10.00 - 10.10	Açılış Konuşması
10.10 - 11.15	Toplu Fotoğraf Çekimi
10.15 - 11.00	Proje Tanıtımı ve Proje Güncel Durumu
11.00 - 11.30	Çay/Kahve Arası
11.30 - 12.00	Hollanda Çalışma Ziyareti Sonuçları
12.00 - 12.30	Avusturya Çalışma Ziyaretleri Sonuçları
12.30 - 14.00	Öğle Yemeği
14.00 - 14.50	Proje Strateji Belgesinin Tanıtılması ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinde Childminder Modeli
14.50 - 15.00	Çay/Kahve Arası
15.00 - 16.00	Strateji Belgesinde Türkiye İçin Önerilen Childminder Modeli
ÇALIŞTAY 2. GÜN PROGRAM (10 TEMMUZ 2025)	
10.00 - 13.00	<u>Grup Çalışması:</u> <i>Önerilen childminder modeli değerlendirilerek güçlü ve zayıf yönleri tespit edilecek ve varsa modelin geliştirilmesine ilişkin yeni öneriler ve çıkarımlar açıklanacaktır.</i> ➤ Gruplar, önerilen modeli; • Kayıt koşulları, • Eğitim, • Çalışma statüsü, • Prim koşulları, • Denetim, • Devlet destekleri, • Vergilendirme vb. açılar başta olmak üzere tüm yönleriyle ele alacaktır. <i>Gruplar modelin ebeveyn, çocuk ve childminder açısından avantajlı ve dezavantajlı tarafları ile güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirecektir.</i> <u>Materyal:</u> 1-Önerilen modelin başlıklar özelinde özeti ve/veya tablosu 2-EDU-CARE I Araştırma Raporu 3-Örnek ülke incelemelerinin bulunduğu I. Çalıştay raporu çıktısı 4-Soru listesi
13.00 - 14.00	Öğle Yemeği
14.00 - 16.00	Grup Sunumları
ÇALIŞTAY 3. GÜN PROGRAM (11 TEMMUZ 2025)	
10.00 - 12.00	Genel Değerlendirme ve Kapanış

4. Ele Alınan Konular

4.1. Çalıştayın 1. Günü (9 Temmuz 2025)

Çalıştay, Sosyal Güvenlik Kurumu Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanı Sedat BUDAK'ın açılış konuşması ile başlamıştır. Ardından Sosyal Güvenlik Kurumu Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı personeli, proje destek ekibi personeli ve projenin Strateji Belgesini hazırlayan Celal Bayar Üniversitesi öğretim üyeleri tarafından sunumlar yapılmıştır.

4.1.1. Proje Tanıtım Sunumu

Sosyal Güvenlik Kurumu AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığından Sosyal Güvenlik Uzmanı ve EDU-CARE II Proje Koordinatörü Ahmet Hilmi SEZER, proje hakkında genel bir bilgilendirme yapmış ve proje faaliyetlerindeki son durumu aktarmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği'nin ortak finansmanıyla yürütülen ve kadınların iş gücüne ve kayıtlı istihdama katılımını teşvik etmeyi amaçlayan EDU-CARE II Projesi Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde uygulanmaktadır. Projenin toplam bütçesi 15.295.329,60 avro, hibe destek bütçesi ise 13.365.000 avrodur. Proje 1 Aralık 2023 tarihinde başlamış olup 25 Ekim 2025 tarihinde sona erecektir. Uygulama süresi 20 ay olan projenin hibe destek süresi 2025 yılı Haziran ayında onaylanan küçük değişiklik talebi ile birlikte 12 aydan 14 aya çıkarılmıştır.

EDU-CARE II Projesi kapsamında mali destek bileşeni kapsamında 3500 anne ve 3500 bakıcı olmak üzere toplam 7000 kişinin kayıtlı istihdamı hedeflenmektedir. Her bir faydalanıcıya aylık 510 avro hibe desteği sağlanmaktadır. Haziran 2025 tarihi itibarıyla toplam 9.424.157,50 avro tutarında mali destek ödemesi yapılmıştır.

Projenin akademik bileşeni kapsamında 1 akademik panel, 1 danışma kurulu toplantısı, 2 yurtdışı çalışma ziyareti (Hollanda ve Avusturya) ve 2 çalıştay (Antalya ve Eskişehir) gerçekleştirilmiştir.

Proje, 1 merkez ofis ve 4 yerel ofis (Ankara, Anadolu, Avrupa, İzmir) olmak üzere toplam 5 proje ofisinde istihdam edilen 33 kişilik bir proje destek ekibi personeli ve Sosyal Güvenlik Kurumu personeli sosyal güvenlik uzmanı ve memurlardan oluşan 14 kişilik Operasyon Koordinasyon Birimi üyeleri tarafından yürütülmektedir.

4.1.2. Hollanda Çalışma Ziyareti Sonuçları

Projeye ilişkin genel bilgilendirme sunumunun ardından EDU-CARE II Projesi Merkez Destek Ekibi Lider Yardımcısı Gökçe KARAGÖZ, projenin akademik bileşeni kapsamında childminder alternatif bakım modelinin detaylı araştırılması için Hollanda'ya yapılan Çalışma Ziyaretine ilişkin sunumunu gerçekleştirmiştir.

EDU-CARE II Projesi akademik bileşeni kapsamında, 30 Ekim-2 Kasım 2024 tarihleri arasında Hollanda'ya çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Çalışma ziyaretinde Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı, Amsterdam Üniversitesi, Çocuk Bakımı Alanında Ebeveynler Derneği, iki farklı Childminder Ajansı ile görüşmeler yapılmış ve bir childminder ev ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Hollanda Çocuk Bakım Sisteminde gündüz bakımı, okul öncesi eğitim, okul sonrası bakım ve childminder olmak üzere 4 farklı çocuk bakımı sistemi bulunmaktadır. Ülkede yaklaşık 900.000 çocuk resmi çocuk bakım hizmetlerinden yararlanmaktadır. Çocuk bakım yardımı her iki ebeveynin de çalıştığı veya çocukların eğitim gördüğü haneler için geçerlidir. Destekler, vergi dairesi tarafından ön ödeme şeklinde yapılmaktadır. Denetimler, belediyeler ve belediyeye bağlı sağlık hizmetleri tarafından yapılmaktadır.

Kadınların iş-yaşam dengesini sağlamaları için anneler doğumdan sonra 38 haftaya kadar izin alabilirken, diğer bakım veren kişiler 32 haftaya kadar izin alabilmektedir. Esnek çalışma düzenlemeleri, çalışanlara çalışma saatlerini ayarlama veya evden çalışma talep etme hakkı tanımaktadır.

Hollanda'da uygulanan childminder çocuk bakım modelinde; bir childminder, bakım hizmeti sunacağı çocuk sayısını ve saatlik ücretlerini kendileri belirleyebilmekte ve günde en fazla 6 çocuğa (0-1 yaş aralığında en fazla 2 çocuk, 0-4 yaş aralığında en fazla 5 çocuk) bakılabilmektedir. Childminder mesleğini icra edebilmek için; geçerli pediatrik ilk yardım sertifikası ve sabıka kaydının temiz olduğunu gösteren belgeye sahip olmak gereklidir. Childminderlerin 18 yaş üstü olmanın yanında iyi hal belgesine (VOG) sahip olmaları zorunludur. Belgeler her 2 yılda bir yenilenmelidir. Childminder, saatlik ücret olarak 6,5 € ve 8,5 € arasında kazanmaktadır. Childminderlerin yaklaşık %66'sı aylık net 1000 ile 2000 avro arasında gelir elde etmektedir.

Childminder Ajansları özel işletmeler olup aileler ve bakıcılar arasında köprü görevi görmektedir. Bu ajanslara childminder kayıtlı olabilmektedir. Ajanslar, üyelerine (childminder

ve ebeveynlere) hizmetler sunmaktadır. Childminder ajanslarının çoğunluğu ülke standartlarına göre kırsal olarak kabul edilen ve kurumsal bakım hizmetlerin yaygın olmadığı bölgelerde toplanmışlardır. Ajansların; çocuk bakıcılarının denetimi, pedagojik rehberlik, ilk yardım ve mesleki eğitimler sunma gibi sorumlulukları bulunmaktadır.

Childminder modelinin avantajları arasında; esnek çalışma saatlerinin olması, ev ortamında bakım sağlanması ve sadece verilen bakım saatleri kadar ödeme yapma imkânının (çocuk bakım merkezleri genellikle daha maliyetlidir) olması sayılmaktadır. Modelin zorlukları arasında; mesleğin kırılğan bir meslek olarak değerlendirilmesi, childminder tarafından sağlanan bakım hizmetine ilişkin günlük karşılaşılan zorlukların tartışılabileceği doğrudan meslektaşlarıyla etkileşim kurma imkânının bulunmaması, çocuk bakımına ilişkin kalite standartlarında kolayca değişiklik yapılabildiği için her zaman yüksek kalitede bakım hizmetinin garanti edilememesi, daha az deneyime, bilgiye veya eğitim geçmişine sahip childminder tarafından genellikle daha düşük kaliteli bakım hizmetinin sunulabilmesi yer almaktadır.

Çocuk bakım alanında Ebeveynler Derneği Ulusal düzeyde erken çocukluk eğitimi ve bakımını kullanan ebeveynler için kurulmuş bir dernektir. Erken çocukluk eğitimi ve bakımında ebeveyn hakları ve kaliteli çocuk bakımı için savunuculuk görevini üstlenmektedir.

4.1.3. Avusturya Çalışma Ziyareti Sonuçları

Hollanda Çalışma Ziyareti sunumunun ardından Sosyal Güvenlik Kurumu AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığından Sosyal Güvenlik Uzmanı ve Proje Koordinatör Yardımcısı Medine KIZILTAŞ CİLVEZ, projenin akademik bileşeni kapsamında childminder çocuk bakım modelini incelemek üzere Avusturya'ya yapılan Çalışma Ziyaretine ilişkin sunumunu gerçekleştirmiştir.

EDU-CARE II Projesi akademik bileşeni kapsamında 6-9 Mayıs 2025 tarihleri arasında Avusturya'ya çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret sırasında Başbakanlık Aile ve Gençlik Hizmetleri, Avusturya Sosyal Güvenlik Kurumu, Caritas Yardım Kuruluşu, Viyana Belediyesi Çocuk Gençlik Hizmetleri, Türkiye Viyana Büyükelçiliği ile görüşmeler yapılmış ve bir childminder ev ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Avusturya 9 eyaletten oluşan, 9.177.92 nüfusa sahip bir federal devlettir. Çocuk bakımına ilişkin standartlar eyaletler arası farklılık göstermektedir. Ülkedeki çocuk bakım kurumlarının finansmanı öncelikle eyalet hükümetlerinin ve belediyelerin sorumluluğundadır.

Avusturya’da 1,3 milyon çocuklu aile bulunmaktadır. Analık izni doğumdan önce 8 hafta doğumdan sonra 8 hafta şeklinde kullanılmaktadır (çoğul doğumda 12 haftadır). Analık izni bitiminde ebeveyn izni kullanılabilir. Ebeveyn izni minimum 2 ay alınabilmektedir. Ayrıca çocuk bakımı ödeneği ve aile ödeneği uygulamaları mevcuttur. Avusturya’da 2010 yılından itibaren anaokuluna başlama yaşı 5 yaş olup haftada en az 20 saat anaokuluna devam etme zorunluluğu getirilmiştir.

Avusturya’da childminderler ‘Tagesmutter/Tagesvater’ denilmektedir. Childminder tarafından sunulan bakım hizmeti, anaokullarının dolu olduğu durumlarda ve esnek çalışan aileler arasında tercih edilmektedir. Childminder ve ebeveynler arasındaki bakım prosedürleri Bakım Sözleşmesi ile belirlenmektedir. Childminderler 0-16 yaş arasına bakım hizmeti sunmaktadır.

Childminder olabilmek için; 18 yaşını doldurmuş olmak, ilk ve orta eğitimi tamamlamış olmak, zorunlu temel çocuk bakım eğitimi (300 saatlik bir eğitim) başarıyla tamamlamış olmakla birlikte adli sicil kaydının temiz olması ve bakım yapılacak olan evin uygun koşullara sahip olması gerekmektedir. Akreditasyon belediyeler tarafından verilmektedir. Childminder bir kuruma bağlı olarak sigortalı çalışabilmekte veya bağımsız olarak kendi nam ve hesabına da işini yürütebilmektedir. Belediyeler yılda 1 kez childminderleri denetlemektedir. Childminderlerin bağlı olduğu kurumlar da senede 1 defa denetim yapmaktadır. Bir childminder; metrekaresine bağlı olarak, ortalama bir evde en fazla 4 çocuğa bakılabilirken, bahçeli geniş bir evde 7 çocuğa kadar bakım sağlayabilmektedir (kendi çocukları da dahil olmak üzere).

Childminder sisteminin mali yükü ebeveynler, kamu sektörü (federal hükümet, federal eyaletler, belediyeler) ve bazı durumlarda sübvansiyon programları arasında paylaşılmaktadır. Childminderler bir çocuk için saat başına en az 6 avro kazanmaktadır. Saat 16.00 dan sonra saatlik bakım ücreti 9 avroya çıkmaktadır. Childminder bakım modelinin avantajları arasında; aile ortamında ve az sayıda çocuğa bakım sağlanması yer almaktadır. Childminderlerin düşük kazançları ve acil durumlarda alınacak önlemlerin olmayışı ise bu modelin dezavantajları arasındadır. Ayrıca, anaokulları ve kreş sayılarının da artmasıyla birlikte son 13 sene içerisinde childminder sayısı Avusturya’nın Viyana Eyaleti’nde 355’den 163’e düşmüştür.

4.1.4. Proje Strateji Belgesinin Tanıtılması ve Seçilmiş Avrupa Birliği Ülkelerinde Childminder Modeli

Avusturya Çalışma Ziyareti sunumunun ardından Celal Bayar Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Ergün METİN, projenin akademik bileşeni kapsamında hazırlanan Strateji Belgesinin tanıtımı ve seçilmiş Avrupa ülkelerinde Childminder modeli konulu sunumlarını gerçekleştirmiştir.

EDU-CARE II Projesi Strateji Belgesinde; kadınların işgücüne katılımı, kayıtlı istihdam, cinsiyet eşitliği, erken çocukluk eğitimi gibi temel alanlardaki ülkemizdeki mevcut mevzuat düzenlemeleri ve uygulamalar tespit edilmiş olup seçili AB üyesi ülkelerinde uygulanan "childminder" alternatif çocuk bakım modelinin iyi uygulama örnekleri incelenerek Türkiye için bir çocuk bakım modeli önerisi sunulmuştur.

Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımları ile ilgili bazı veriler şu şekildedir:

- Küçük çocuğu olan ve çocuğu olmayan kadınlar arasındaki istihdam açığı %10 olarak hesaplanmaktadır. İlk çocuğun doğumundan sonra, nitelikli kadın işgücünün istihdam olasılığı %15 azalmaktadır.
- Evde bakım sorumluluğu bulunmayan kadınların kayıt dışı istihdam oranı %42 iken, bakım sorumluluğu olan kadınlarda bu oran %62'ye yükselmektedir.
- Çalışmayan annelerin %45'i, daha önce işgücüne katıldıklarını ancak daha sonra iş hayatından ayrıldıklarını belirtmiştir. Bu kadınların %71'i, iş gücünden çekilmelerinin temel nedeni olarak çocuk bakım sorumluluklarını göstermiştir.
- Kadınların eğitim düzeyi ile işgücüne katılım oranları arasında pozitif yönde güçlü bir korelasyon bulunmaktadır. 2023 yılı TÜİK verilerine göre, okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %14,3 iken, yükseköğretim mezunu kadınlar arasında ise bu oran %71,1 seviyesine ulaşmaktadır.
- AB ülkelerinde iş gücüne katılım oranı erkeklerde %75,4, kadınlarda %66,2 iken; Türkiye'deki işgücüne katılım oranı erkeklerde %73,2, kadınlarda %36,9'dur.

Türkiye'de işgücü piyasasının büyük ölçüde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerden (KOBİ) oluşması, çocuk bakımı ile ilgili yükümlülüklerin (kreş kurulması, emzirme odası bulunması vb.) sınırlı sayıda işyeri tarafından yerine getirilebilmesine yol açmaktadır. İş Kanunu kapsamında işletmelerde açılan kreş sayısı yalnızca 12 olup, bu durum işverenlerin

çalışanlarının çocuk bakımına yönelik kurumsal destek sağlama konusundaki sınırlı katkısını gözler önüne sermektedir.

Çocuk bakım sorumluluğunun çoğunlukla kadınlar tarafından üstlenilmesi ve bakım maliyetinin yüksek olması annelerin işgücünden çekilmelerine yol açmaktadır. Bunun çözümü, uygun maliyetli ve kaliteli çocuk bakım hizmeti sunulmasıdır. Kadınların işgücüne katılımlarının bireysel refahlarını olumlu yönde etkilediği ve ulusların ekonomik dinamizmine önemli bir katkı sağladığı kabul edilmektedir.

Proje Strateji Belgesi tanıtım sunumunun ardından Dr. Ergün METİN, seçilmiş Avrupa Birliği ülkelerinde Childminder modeli konulu sunumları ile Fransa, Almanya, Hollanda, Danimarka ve Portekiz’de uygulanan Childminder çocuk bakım modelleri üzerine anlatımlarına devam etmiştir.

Fransa’da childminder sistemi, "Assistantes Maternelles" (Akredite Çocuk Bakıcıları) olarak adlandırılmaktadır. Bu sistem, özellikle 0-3 yaş arasındaki çocukların bireysel ve esnek bir bakım almasını sağlayan popüler bir alternatiftir. Childminderlar genellikle özel sektörde bağımlı çalışan statüsünde sigortalı olup URSSAF (Fransa’daki sosyal güvenlik numarası) aracılığıyla sosyal güvenlik primleri ödenmekte ve genel emeklilik sistemine dahil edilmektedirler. Childminder olabilmek için 120 saatlik zorunlu bir eğitimin tamamlanması beklenmektedir. Eğitim içeriği temel olarak; çocuk gelişimi teorileri, güvenlik ve hijyen protokolleri, ilk yardım eğitimleri, çocukların duygusal ve sosyal gelişimine dair farkındalık derslerinden oluşmaktadır. Ayrıca, İl Meclisi tarafından verilen resmi lisansa sahip olunması gerekmektedir. Bir childminder en fazla 4 çocuğa kendi evlerinde veya çocuk bakım merkezlerinde hizmet verebilmektedir. Yerel makamlar tarafından gerçekleştirilen düzenli denetimler, güvenlik, hijyen ve genel bakım ortamı gibi kritik unsurları kapsamaktadır.

Almanya’da childminder “Tagesmutter” olarak adlandırılmakta ve serbest meslek sahibi statüsünde sigortalı olmaktadır. Emeklilik sigortası ve sağlık sigortası zorunlu olup primlerini kendileri ödemektedir. Hizmet verdikleri ailelerle doğrudan sözleşme yapmaktadır. Bir childminder, en fazla 5 çocuğa kendi evinde veya özel bir yerde bakım verebilmektedir. Eğitimleri; çocuk psikolojisi, iletişim becerileri, güvenli bir bakım ortamı oluşturma ve ilk yardım eğitimi gibi temel gelişim alanlarına odaklanmaktadır. Yerel gençlik daireleri tarafından gerçekleştirilen düzenli denetimler ile childminderın güvenlik ve bakım düzenlemelerine sürekli olarak uyması güvence altına alınmaktadır. Ruhsatlandırma süreci oldukça sıkıdır ve

adayların mesleki nitelikleri, kişisel yetenekleri ve ev ortamlarının uygunluğuna ilişkin kapsamlı bir değerlendirme süreci mevcuttur.

Hollanda'da childminder sistemi "Gastouderopvang" (Özel Aile Bakımı) ve chilminder "Gastouder" olarak adlandırılmaktadır. Childminderlar, serbest meslek sahibi ya da bağımsız çalışan statüsünde sigortalı olmaktadır. Resmi olarak bir çocuk bakımı ajansına (gastouderbureau) kayıtlı olmaları gerekmektedir. Bir chilminder 0-12 yaş arası çocuklara, kendi evinde veya çocuğun evinde, en fazla 6 çocuğa (1 yaş altı en fazla 4 çocuk) daha esnek saatlerde bakım hizmeti vermektedir. Childminderların eğitim programları çocuk psikolojisi, iletişim teknikleri ve pedagojik yöntemler gibi kritik alanları kapsayan özel modüller içermektedir. Yerel yönetim yetkilileri ve Hollanda Çocuk Bakımı Kalite Teftişi tarafından zorunlu denetimler gerçekleştirilmekte, böylelikle childminder sisteminde yüksek kalite standartlarının korunması sağlanmaktadır.

Danimarka'da childminder sistemi "Dagpleje" olarak adlandırılmaktadır. 0-3 yaş arası çocuklara yönelik bakım hizmeti sunan bu sistemde, bir childminder (dagplejer) kendi evinde en fazla 5 çocuğa kadar bakım verebilmektedir. Childminderlar; pedagoji, çocuk gelişimi, güvenliği ve eğitim uygulamaları konularında akademik bilgiye sahip olmaktadır. Yerel yönetim çalışanı statüsünde olup yerel yönetimler tarafından onay ve denetim sürecinden geçmektedir.

Portekiz childminder sistemi "Ama" veya "Babá" olarak adlandırılmaktadır. 0-3 yaş arası çocuklara bakım hizmeti sunan bu sistemde, bir childminder en fazla 4 çocuğa kadar bakım verebilmektedir. Childminderlar genellikle bağımsız çalışan (trabalhadora independente) statüsünde sigortalı sayılmaktadır.

4.1.5. Strateji Belgesinde Türkiye İçin Önerilen Childminder Modeli

Proje Strateji Belgesinin Tanıtılması ve Seçilmiş Avrupa Birliği Ülkelerinde Childminder Modeli sunumunun ardından Dr. Ergün METİN, EDU-CARE II Strateji Belgesinde Türkiye için önerilen childminder alternatif çocuk bakım modeli üzerine ikinci sunumunu gerçekleştirmiştir.

2023 sonu itibariyle Türkiye'de 0-3 yaş grubundaki çocukların toplam çocuk nüfusu içindeki oranı %25,1'dir (yaklaşık 6,6 milyon çocuk). 2024 itibariyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na (ASHB) bağlı kuruluşlarda bakılan çocuk sayısı 96.600, kreşlerdeki öğrenci sayısı 351'dir. Bu veriler dikkate alındığında; nitelikli çocuk bakım hizmeti sunumu amacıyla

özellikle 0-3 yaş grubuna yönelik kurumsal bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması, yeni kurumların açılmasıyla birlikte mevcut kreş ve gündüz bakımevlerinin kapasitesinin genişletilmesi gerekmektedir. Ayrıca; çocuk bakım hizmetlerinin maliyeti, ailelerin gelir düzeyine uygun hale getirilmeli; düşük gelirli ailelere yönelik sübvansiyonlar ve teşvikler sağlanmalıdır. Alternatif çocuk bakım modellerinin geliştirilmesi teşvik edilmelidir. Bu bakım modelleri, esnek çalışma saatlerine sahip aileler için uygun çözümler sunmalıdır. Böylelikle çocuk bakım sorumluluğu olan kadınların istihdam piyasasına katılmaları/istihdamda kalmaları desteklenmiş olacaktır.

Kadınların istihdamda kalmasını sağlayan veya istihdama katılmasını artıran, alternatif çocuk bakım modeli arasında yer alan childminder çocuk bakım modelinin Türkiye’de uygulanabilir olup olmadığı, uygulanabilirse koşullarının ve mevzuatsal düzenlemelerin ne yönde olması gerektiği EDU-CARE II Projesi Strateji Belgesinde detaylı olarak incelenmiş ve ülkemiz için yenilikçi bir model önerisinde bulunulmuştur. Türkiye için önerilen childminder çocuk bakımı modeli için öncelikle bir paydaş analizi yapılmış, bu analizde; ÇSGB, SGK, ASHB ve MEB gibi kurumların politika geliştirme, kaynak tahsisi, denetim ve eğitim süreçlerinde kilit rol oynayacakları düşünülmektedir. Belediyeler, mahalle ölçeğinde örgütlenme, yerel farkındalığın artırılması ve ihtiyaç odaklı sosyal politikaların geliştirilmesinde stratejik konuma sahipken STK’lar, hizmet sunumunu destekleyici ve politikaları şekillendirici bir ara aktör olarak toplumsal farkındalık oluşturma ve bilgi yayma işlevi görmektedir. Aileler ise sistemin nihai kullanıcılarından olup ailelerin tercihleri, ihtiyaçları ve geri bildirimleri modelin şekillendirilmesinde önemli bir bilgi kaynağını oluşturmaktadır. İşverenler, çalışanlarına yönelik çocuk bakım desteği kapsamında finansal katkılar sağlayarak modelin sürdürülebilirliğine katkıda bulunabilmektedir. AB, ILO, UN Women ve UNICEF gibi kurumların; finansman sağlama, teknik kapasite geliştirme ve politika danışmanlığı gibi çok boyutlu katkılar sunabileceği değerlendirilmektedir.

Childminder olabilmek için; T.C. vatandaşı olmak, 18-65 yaş arasında olmak, zorunlu eğitimi tamamlamış olmak, sağlık raporu almak, 180 saatlik çocuk gelişimi eğitimi almak (MEB’in 110002500 program nolu 0-72 ay çocuk gelişimi eğitim modülü), 18 saatlik ilk yardım eğitimini tamamlamış olmak, merkezi sınav ile sertifika almak, 5 yılda bir yenileme eğitimini almış olmak, evde en az 3 metrekare oyun alanının bulunmuyor olması, havalandırma, aydınlatma ve elektrik, yangın vb. güvenlik önlemlerinin yeterli olması, hizmet bir apartman dairesinde sunulacaksa komşulardan izin alınmış olması vb. kriterler uygun bulunmuştur.

Childminder adaylarının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na başvuru yapması, nüfus cüzdanı, adli sicil kaydı, sağlık raporu, eğitim sertifikaları, ikametgâh ve bakım hizmetini sunacağı evine dair fotoğrafları sunması beklenmektedir. Başvurular; ön inceleme, denetim ve mülakat aşamalarından oluşmalıdır. Tüm bu aşamalardan geçerek childminder mesleğini yapması uygun bulunan adaylara “Yetki Belgesi” verilebilir. Ayrıca, childminderların mesleki bilgilerini güncel tutmaları için her yıl en az 20 saatlik hizmet içi eğitim zorunluluğu olmalıdır. Childminderın sigortalılık statüsü, kendi hesabına çalışan bireyler (Bağ-Kur) olarak tanımlanmalıdır. Bu kapsamda, sosyal güvenlik sistemine bireysel prim ödeyerek dahil olup emeklilik için prim ödeme gün sayısı olan 9.000 günü doldurmalıdır.

Her bireysel bakım ilişkisi için ebeveynler ile yazılı bir hizmet sözleşmesi yapılmalıdır. Sözleşmede yer alması gereken temel başlıklar:

- Haftalık hizmet süresi ve saatlik/aylık ücret
- Gecikme, iptal ve tatil durumlarında uygulanacak kurallar
- Çocuğun hastalanması durumunda sorumluluk zinciri
- Yemek ve temel ihtiyaçların karşılanma durumu
- Ücretin banka kanalıyla ödenmesi
- Yıllık ücretli izin hakkı

Childminder tarafından sunulan hizmet karşılığı alınacak ücretin, en azından asgari geçim düzeyine denk düşecek biçimde hesaplanması gerekmektedir. Hizmetin kesintisiz devamı için ebeveynin ve childminderın sözleşmede yer alan hükümlere riayet etmesi gerekmektedir. ASHB tarafından hizmet sunulan mekâna düzenli ve sistematik biçimde denetim yapılmalıdır. İlk çocuk kabulünden önce, ilk 6 ay iki kez ve yılda en az bir kez olmak üzere düzenli denetim yapılmalıdır. Mahalle temelli tanınırlık ve topluluk içi denetim de oldukça önem arz etmektedir. Online bakım hizmetleri platformu oluşturularak puanlama sistemi, denetim raporları ve kullanıcı yorumları kullanılmalıdır.

Gelir Vergisi kapsamında sağlanabilecek kolaylıklar şu şekilde sıralanabilir:

- Kadın Girişimci Prim Teşviki,
- Düzenli ödeme yapanlara 5 puanlık SGK prim indirimi,
- Prim gün sayısının 7200 güne düşürülmesi,
- Gelir Vergisi Kanunu'nun 23. maddesindeki istisnanın genişletilmesi,
- KDV istisnası, KOSGEB veya ASHB kaynaklı "Kadın Odaklı Mikro Girişim Desteği",
- Temel giderlere yönelik aylık sabit destek,

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Belediyeler ve sosyal yardımlaşma vakıfları üzerinden yerel teşvik programları,
- Eğitim programlarının ücretsiz sunulması veya tamamen sübvansede edilmesi,
- Eğitim süresince İŞKUR işsizlik fonundan günlük yol ve yemek desteği
- Sertifikasyon sınav ücretinden muafiyet

Türkiye için önerilen childminder sisteminden beklenen faydalar, kadınların işgücüne katılımını artırması, erken çocukluk gelişimini desteklemesi, kayıtlı ekonomiye katkı sunması ve toplumsal refahı artırmasıdır. Bu modelin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için tüm paydaşların koordineli olarak çalışması, yasal ve idari altyapının oluşturulması, finansal teşviklerin sağlanması, toplumsal farkındalığın artırılması, eğitim ve denetim sistemlerinin etkin şekilde işletilmesi gerekmektedir.

4.2. Çalıştayın 2. Günü (10 Temmuz 2025)

Çalıştayın ikinci gününde, tüm katılımcıların dahil olduğu beş farklı yuvarlak masa çalışma grubu oluşturulmuş, her çalışma grubunda Strateji Belgesinde Türkiye için önerilen childminder modeli; güçlü ve zayıf yönleri, kayıt koşulları, eğitim, çalışma statüsü, prim koşulları, denetim, devlet destekleri, vergilendirme başlıkları altında tüm yönleriyle değerlendirilmiş ve modelde iyileştirmeler yapılmak amacıyla ilave öneriler alınmıştır.

Önerilen childminder çocuk bakım modeline ilişkin her çalışma grubu tarafından bildirilen görüşler ve öneriler tablo oluşturularak aşağıda sunulmaktadır.

ÇALIŞMA GRUBU 1	
1-Önerilen Childminder Modelinin Güçlü ve Zayıf Yönleri	
Güçlü yönler	• Ebeveynler açısından düşük maliyetli olması • Ebeveynlere esnek bir alternatif bakım modeli sunması • Çocuğa sosyalleşme imkânı sunması • Platform üzerinden puanlama ve değerlendirme yapılabilmesi • Kayıt dışı bakım hizmetlerinin kayıtlı hale gelmesi • Kadınların işgücüne katılımını teşvik etmesi
Zayıf yönleri	• Childminderin elde ettiği gelirin düşük olması • Childminderin geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanamaması • Kamusal denetimin kısıtlı olması • Childminderin duyulan güvenin zayıf olması • Childminderin aynı anda birden fazla çocuğa bakması • Farklı yaş grubundan çocukların bir arada olması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

	Fiziksel ortamın çocuk bakımı için yeterli standartları karşılamaması
2-Önerilen Childminder Modeline Masanın Puanı: 6.6	
Yüksek puan verilme sebepleri	- Avantajlarının dezavantajlarına göre daha fazla olması ve geliştirilebilir yönlerinin olması (6) - Sistemsel ve kültürel olarak Türkiye'ye uygunluğunun zayıf olması (6) - Bakıcı bulma kolaylığı sağlaması (7) - Çocuk bakımı alanındaki boşluğu doldurması (10) - Mevcut sisteme alternatif bir model sunması (7) - Orta ve düşük gelir grubundaki ebeveynlere alternatif bir model sunması, kadın istihdamına olumlu katkı sağlaması (9)
Düşük puan verilme sebepleri	- Türkiye'de vergi, sigortalılık ve güven açısından uygulanmasının mümkün olmaması (4) - Birden fazla kurumun koordinasyonu ile yürütülmek zorunda olan bu sistem için yasal ve kurumsal altyapının yetersiz olması; denetim eksiklikleri, suiistimal riskinin önlenememesi, esnek çalışma modellerine uygun mevzuatın bulunmaması (4)
3-Önerilen Childminder Modelinin Kayıt Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	Olumsuz görüş bildirilmeyen tüm kriterler olumlu karşılanmıştır.
Olumsuz görüşler	- Childminder baktığı çocuğun anadiline hâkim olmalı - Eğitim programına farklı disiplinlerden modüller eklenmeli - Bakım verilen evdeki tüm bireylerin sabıka kaydı ile fiziksel ve ruhsal sağlık raporu talep edilmeli - Fiziki koşullar kapsamında kullanılacak yatak, oyuncak vb. malzemeler için standartlar belirlenmeli
4-Önerilen Modelde Childminderlerin Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	- İlkyardım eğitiminin verilmesi - Eğitim sonrası sınav yapılması
Olumsuz görüşler	- Eğitim süresi artırılmalı - Eğitim içeriğine farklı disiplinlerden modüller eklenmeli - Eğitimlerin online mı yüz yüze mi olacağı açıkça belirlenmeli, mümkünse her iki yöntem de kullanılmalı - Asgari bir eğitim düzeyi belirlenmeli - Mezuniyet derecesine göre kategorize edilmiş eğitim modülleri oluşturulmalı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

5-Önerilen Modelde Childminderlerin Çalışma/İş Statüsü Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	Piyasada uygulanabilirliği açısından 4/1(b) statüsü uygundur.
Olumsuz görüşler	- İş ve sosyal güvenlik mevzuatında gerekli düzenlemeler yapılmadan modelin uygulanabilir olmaması - İş sağlığı ve güvenliği açısından, ev hizmetlerinin 6331 sayılı Kanun kapsamında olmaması nedeniyle, ilave yasal düzenlemelerin gerekmesi 4/1(b) statüsünde SGK prim yükünün yüksek olması

6-Önerilen Modelde Childminderlerin Denetim Koşulları Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	Kamusal denetime ek olarak sosyal ve dijital denetime açık olması
Olumsuz görüşler	- Kamusal denetimin hangi kurum tarafından yapılacağının net olmaması - Çok sayıda iş yerinin oluşması nedeniyle kamusal denetimin zorlaşması

7-Önerilen Modelde Childminderlerin Vergilendirilme Koşulları Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	Gelir vergisi ve KDV istisnası uygulanması önerilerinin uygun olması
Olumsuz görüşler	Mevcut yasal altyapının, önerilen istisnaların uygulanması açısından uygun olmaması

8-Önerilen Modelde Childminderlere Sağlanacak Devlet Destekleri Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	- Kadın girişimcilere yönelik halihazırda uygulanmakta olan teşvik programlarının bulunması - SGK'nın genç girişimcilere uyguladığı '1 yıl primden istisna tutulma teşvikinin childminderlar için de rahatlıkla uygulanabilir olması
Olumsuz görüşler	- Aşırı teşvik ve istisna uygulanması - Diğer sektörlere olumsuz örnek teşkil etme ihtimali - Haksız rekabete yol açma riski - Suiistimal edilme ihtimali

9-Önerilen Childminder Modeli İçin İsim Önerileri

Ev kreşi, uzman bakıcı, evde bakım modeli, mahalle dadısı, eğitilmiş bakıcı, rehber bakıcı

10-İlave Notlar

- Ebeveynler ile childminder arasında yapılacak sözleşmelerde mutlaka alternatif bir childminder konusunda şartlar oluşturulmalıdır.
- Childminder ajans sistemi ASHB'ye bağlı olarak Türkiye'de de uygulanmalıdır.
- Çocuk yaşına göre azami bakılacak çocuk sayısı kategorileri oluşturulmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- ASHB tarafından bir dijital platform oluşturulmalı; sertifikalı chilminder bu platforma kayıtlı olmalıdır. Ebeveynler bakım ücretini Bakanlığa ödemeli, Bakanlık; vergi ve SGK primlerini kaynaktan keserek net tutarı bakıcıya ödemelidir. Bu yöntem, sistemin piyasada farklı yönlerle evirilmesini engelleyecektir.
- Çocukların bakım verilen eve ulaşımının zor olabileceği göz önünde bulundurularak çözüm sunulmalıdır.
- Chilminder sistemi kurgulanırken kurumlar arası ortak bir koordinasyon birimi kurulmalıdır. Bu birim, Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Bakanlıklar üstü bir birim olmalıdır.
- Önerilen sistem, bakım ekonomisini ve sistemini rahatlatılabilir.

ÇALIŞMA GRUBU 2

1-Önerilen Chilminder Modelinin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü yönler	• Chilminderin istenen düzeni kendi evinde veya ortak kullanılan bir alanda sağlayabilmesi • Gelir düzeyi düşük olan ailelere alternatif bir çocuk bakım imkânı sunması • İlgili kamu kurumlarının organize hareket edebilmesi • İş gücü piyasasında insana yakışır bir iş modeli olarak planlanabilmesi
Zayıf yönleri	• Denetim zorluğu • Türkiye'deki konut yapısının uygun olmaması • Çocuğun güvenliğinin ve mahremiyetinin sağlanmasının zor olması • Bakım maliyetini artabilme ihtimali • Fiziksel koşulların yeterli olmaması • SGK'nın mevzuat alt yapısının bu modele uygun olmaması • Birden fazla ebeveyn ile çalışmanın zorluğu (izin günleri, beslenme gibi)

2-Önerilen Chilminder Modeline Masanın Puanı:7

Yüksek puan verilme sebepleri	• Modelin alternatif bir yöntem sunması
Düşük puan verilme sebepleri	• Modelin uygulanabilirliği konusunda yaşanan tartışmalar

3-Önerilen Chilminder Modelinin Kayıt Koşulları Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	• Evde yaşayan tüm bireyler için adli sicil kaydı istenmesi • Chilminder adaylarından sağlık raporu talep edilmesi • Asgari bir eğitim seviyesine sahip olma şartı aranması
------------------------	---

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Olumsuz görüşler	• Childminder olarak görev alacak kişiler için en az 22 yaşında olma şartı aranması • Hanede yaşayan tüm bireyler için adli sicil kaydının alınması • Fiziksel ve ruhsal detaylı sağlık raporu alınması
4-Önerilen Modelde Childminderların Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	• Childminderın çocuk bakımına ilişkin eğitim alması • Eğitim modüllerinde uygulamalı eğitimin bulunması • Eğitimlerin düzenli olarak güncellenmesi • MYK ile iş birliği içinde bakıcılar için akredite yetkilendirme merkezi sağlanmasına yönelik bir düzenlemeye öncü olması
Olumsuz görüşler	• Sertifika programının süresinin artırılması ve yüz yüze yapılması • Ön lisans ve lisans mezunları hariç en az 380 saatlik sertifikasyon şartı aranması • Yetkilendirilmiş belge verme kuruluşlarının aktif olmaması • Özel gereksinimli çocuklara yönelik ihtisaslaşma ve ayrı bir eğitim/sertifikasyon olması • Eğitim materyallerinin standartlaştırılmasının ve bu konuda devlet desteği verilmesinin gerekliliği
5-Önerilen Modelde Childminderların Çalışma/İş Statüsü Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	• Modelin kayıtlı istihdama katkı sağlaması • Bakıcılarla sözleşme yapılarak çalışılması
Olumsuz görüşler	• Uygulanmakta olan mevzuata göre oluşturulmaya çalışılması • 4/1(a) statüsü için kayıt zorluğu (işveren tanımı sorunu) • 4/1(b) statüsü için prim ödeme maliyetlerinin ve emeklilik şartlarının ağır olması • Dul ve yetim aylığı alanların sigortalı olma isteksizliği • Sözleşmelerin fesih koşullarının yetersiz olması
6-Önerilen Modelde Childminderların Denetim Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	• Dijital platformlar üzerinden aile-bakıcı etkileşimi olmalı • Denetimin ASHB tarafından yapılması • Alternatif denetim mekanizmaları oluşturulabilmesi • Ortak bir danışma hattı kurulması (bilgilendirme, şikâyet vs.)
Olumsuz görüşler	• Kayıt olanlardan açık rıza beyanı alınma gerekliliği • Kamu denetiminin operasyonel maliyeti ve personel yetersizliği • Denetim sıklığının yeterli olmaması • Şikâyet/ihbar üzerine acil bir denetim mekanizması kurulması gerekliliği

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

7-Önerilen Modelde Childminderlerin Vergilendirilme Koşulları Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	Vergi muafiyeti ve istisnalardan yararlanılabilmesi
Olumsuz görüşler	- Gelir kontrolünün zorluğu - Maliyetin yüksek olması

8-Önerilen Modelde Childminderlere Sağlanacak Devlet Destekleri Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	- Sosyal güvenlik prim teşvikleri ve vergi istisnaları ile kayıtlı istihdamın teşvik edilmesi - Childminderlere özel sürdürülebilir ve yıllara yayılmış bir teşvik sistemin kurulabilmesi
Olumsuz görüşler	Maliyet unsurları olumsuz görüşler arasında yer almıştır.

9-Önerilen Childminder Modeli İçin İsim Önerileri

Dadı Evi, Ev Kreşi

10-İlave Notlar

- Hollanda örneği incelenerek bir "Çocuk Bakım Yasası" çıkarılmalıdır.
- Childminder modeli, bu yasa kapsamında düzenlenmelidir.
- Kadın istihdamının artırılmasının yanı sıra çocuk bakımı için (0-3 yaş) yasal bir alt yapı kurulması sağlanmalıdır.
- Çocuk bakımı konusunda tüm kadınların eğitim seviyelerinin artırılması teşvik edilmelidir.
- Çalışan annelere çocuk bakım desteği sağlanmalıdır.
- Çalışan kadınlar ve childminderlar için kayıtlı iş istihdamı sağlanmalıdır.

ÇALIŞMA GRUBU 3

1.Önerilen Childminder Modelinin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü Yönleri	Ebeveynler açısından; - Esnek çalışan ebeveyne fayda sağlaması - Daha küçük gruplarda eğitim imkânı sunması - Maliyetin düşük olması - Bakıcının tanıdık ve güvenilir olması - Mahalle denetiminin bakıcı üzerindeki olumlu etkisi 0-3 yaş arası çocuklar için ev tipi modelin daha uygun olması Çocuklar açısından; - Daha ilgili ve birebir bakım imkânı sağlaması - Çocukların bireysel taleplerinin dikkate alınması 1 yetişkine 4 çocuk kuralının bu modelde daha uygun olması Childminder açısından; - Maddi gelir imkânı sağlaması
----------------------	--

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

	• Esnek çalışmaya daha uygun olması • Kendi çocuklarına da bakım verme imkânı sunması
Zayıf Yönleri	Ebeveyn açısından; • Denetim eksikliği ve buna bağlı riskler • Ev içi güvenlik riskleri • Çocukla ilgilenmek yerine başka işlerle uğraşma ihtimali • Eğitim açısından yetersiz bir hizmet sunabilme riski • Yardımcı bir eğitmenin olmaması Çocuklar açısından; • Farklı yaş gruplarının aynı ortamda olması • Bakıcının verdiği eğitimin kalitesinin değişken olması Childminder açısından: • Kazancın düşük olması • Eve bağlı kalmak zorunda olması • Büyük sorumluluk altında olması • Kurulum maliyeti • Komşulardan gelebilecek şikayetler • Ebeveynler tarafından fazlaca talebe maruz kalma ihtimali • Ebeveyn beklentilerinin çatışma yaratma olasılığı • İş ve işyeri kavramlarının karışıklığı
2.Önerilen Childminder Modeline Masanın Puanı: 4.88	
Yüksek Puan Verme Nedenleri	• Kırsal kesimlerde amaca hizmet etmesi
Düşük Puan Verme Nedenleri	• Eğitim gereksiniminin düşük ve yetersiz olması • Evde diğer kişilerden adli sicil kaydının istenmemesi • Bakıcının ruh sağlığının belirsiz olabilme durumu • Sağlık raporunun yetersiz ve kapsamının belirsiz olması • Oryantasyon sürecinin olmaması • Kamera ile güvenlik önlemlerinin alınmaması • Güvenlik ve denetimin yetersiz olması • Evde fazla kişinin olması • Kriz durumunda bir önlemin alınmaması
3.Önerilen Modelde Childminderlerin Kayıt Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Kişisel uygunluk: • Childminderin tıbbi ve ruhsal sağlığının yerinde olmasının sağlanması için sağlık raporu alınması ve raporun yenileme süresinin kısaltılması • Adli sicil kaydının tüm ev halkından istenmesi • En az lise mezunu olma şartı getirilmesi • Bakıcı için maksimum yaş şartının 58 olması	

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Yaş arttıkça bakılacak çocuk sayısının azaltılması

4.Önerilen Modelde Childminderların Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler

Eğitim Sistemi Süresi ve Kapsamı:

- MEB ve ASHB iş birliğinde yeni bir eğitim modülü hazırlanması
- İlgili bölüm mezunlarına kendi eğitim durumuna göre derslerden muafiyet sağlanması
- Güvenli bağlanma, duyarlı bakım, etkileşim temelli yaklaşım ve oyun temelli yaklaşım, pozitif disiplin uygulamaları sağlanması

Sürekli Mesleki Gelişim:

- Süreç içinde sürekli eğitim almalarının sağlanması
- Childminder için mesleki gelişim ve iletişim amaçlı bir forum oluşturulması
- Meslektaşlar arasında iletişimi artırmak amacıyla forumlarda online görüşmelerin düzenlenmesi

5.Önerilen Modelde Childminderların Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler

Eğitim:

- Bakım ve eğitimi kapsayan ideal bir saat belirlenmesi ve eğitimlerin yüz yüze yapılması
- Eğitimlerin yenileme süresinin kısaltılması
- Childminderın evde gözlemlenmesinin zorunlu olması
- Tazeleme eğitimlerinin programa eklenmesi
- Oryantasyon programı uygulanması

6.Önerilen Modelde Childminderların Çalışma (iş) Statüsü Hakkındaki Görüşler

- 5510 sayılı Kanuna Ek bir madde ile çalışma statüsünün yeniden düzenlenmesi
- Gerekli şartlar yerine getirildiğinde işsizlik sigortasından yararlanılabilmesi

İşin Ücretlendirilmesi İzin ve Haklar:

- Saatlik ücret uygulamasının yapılması
- Aylık ücreti asgari ücrete kadar vergilendirme yapılmaması, childminderın minimum asgari ücret alması
- İzin hakları ve diğer çalışma koşullarının sözleşmeyle belirlenmesi

7.Önerilen Modelde Childminderların Denetim Koşulları Hakkındaki Görüşler

- Kamusal denetim uygun olması
- Bir ajansa bağlı çalışacakları için ek denetimlerinin ajanslar tarafından yapılması
- Bir dijital platformda puanlama sisteminin oluşturulması, hem childminderlar hem de ebeveynler tarafından karşılıklı puanlama yapılabilmesi

8-Önerilen Modelde Childminderlara Sağlanacak Devlet Destekleri Hakkındaki Görüşler

- Önerilen modeldeki teşviklerin uygun olması
- Bakım hizmeti sunulacak evin kurulumunda destek sağlanması
- Sertifika programlarının ücretsiz olması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

9-Önerilen Childminder Modeli İçin İsim Önerileri

- MİNİA (Mini Akademi)
- ÇEKİRDEK (Çocuk Eğitimi ve Rehberliği Destek Kurumu)

10-İlave Notlar

- Çocuk yaşı, çocuk sayısı, engellilik durumu, bakıcı yaşı ve cinsiyet dağılımı dengeli bir şekilde ayarlanmalıdır.
- Ev koşulları (örneğin; evde bakıma muhtaç bir bireyin olması vb.) dikkate alınarak childminder olma kriteri düzenlemelidir
- Kreşlerin kendilerini childminder statüsünde göstermesi sorun yaratabilir.

Bu model kayıtlı kadın istihdamının sağlanmasına çözüm üretir mi?

- Tek başına çözüm üretmez ancak alternatif bir model olabilir.

ÇALIŞMA GRUBU 4

1-Önerilen Childminder Modelinin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü yönler	• Ebeveynler açısından düşük maliyetli olması • Uygun fiyatlı olması, esnek çalışan anneler için avantajlı olması • Childminderin evinden çıkmadan iş hayatına dönüyor olması • Çocukların eğitilmiş bir bakıcı tarafından bakılacak olması
Zayıf yönleri	• Güvenlik kontrolünün zor olması • Eğitim saatlerinin yetersiz kalması • Ebeveynler açısından bir ev ortamında çocuğun bakılıyor olması • Childminderin diğer aile bireylerinin de evde bulunması durumunda güvenliliği azaltması

2-Önerilen Childminder Modeline Masanın Puanı: (6)

Yüksek puan verilme sebepleri	• Teşvikler, sigortalı olmayan kadınlara fırsat verilmesi • Kadınların işgücüne katılımının desteklenmesi • Aileler açısından düşük maliyetli olması • Childminderin evinden çıkmadan iş hayatına geri dönebilmesi • Esnek çalışma saatlerine sahip olan anneler için avantajlı olması • Çocukların eğitilmiş bakıcı tarafından bakılması • Devlet tarafından denetlenebilir olması
Düşük puan verilme sebepleri	• Güvenlik açığı olması • Sertifika eğitim süresinin yetersiz olması • Denetim mekanizmasının belirlenememesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

3-Önerilen Childminder Modelinin Kayıt Koşulları Hakkındaki Tavsiyeler

- Evde yaşayan tüm bireylerin adli sicil kaydı kontrolünün yapılması
- Bakıcıların uygulamalı eğitim alması
- Bakıcılara psikolojik test uygulanması
- Childminderin bulaşıcı hastalık raporunun olması
- Bakım hizmeti verilecek evlerin depreme dayanıklı ve yangın merdiveni olan evler olması
- Evlerin belirli metrekarelerde olması
- Childminde belirli sürelerde yılda bir kez bir iki günlük eğitim alması
- Komşuların bakım hizmeti sunulan evlerden rahatsız olabilmesi ihtimaline karşı izin alınması
- Yangın ve deprem tatbikatının yapılması
- Bakıcının yanında bir stajyer ya da yardımcı olması
- Bakıcının yaş sınırının olması

4-Önerilen Modelde Childminderlerin Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler

- Bakıcılara kademeli eğitim verilmesi
- Eğitimin standardı belirlenmeli ve eğitim yüz yüze yapılması
- Bakıcıların yangın, deprem ve hijyen konularında eğitim alması zorunlu olması
- Sertifikanın özel kurumlardan alınmaması

5-Önerilen Modelde Childminderlerin Çalışma/İş Statüsü Hakkındaki Tavsiyeler

- Childminderlar için 4/1(d) kapsamında yeni bir sigortalılık statüsünün oluşturulması
- Hastalık ve izin durumları için İŞKUR aracılığıyla ikame personel hizmeti sağlanması
- Mesai saatleri dışında yapılan bakım hizmeti için ek ücret uygulanması
- Çalışma saatleri ve bakılan çocuk yaşları belirlenerek, ebeveynlere seçenek sunulması
- Childminderin kıdem ve ihbar tazminatı alması
- Özel gereksinimli çocuklara sunulan bakım hizmeti için daha fazla ücret belirlenmesi ve bu ücretin devlet tarafından desteklenmesi

6-Önerilen Modelde Childminderlerin Denetim Koşulları Hakkındaki Görüşler

- Ruhsat uygunluğunu veren kurumun, bakım verilen evi belirli sürelerde denetlemesi
- Ebeveynlerin childminderları değerlendirebileceği bir puanlama sistemine sahip dijital platform oluşturulması
- Başvuruların yapılabileceği fiziksel ofislerin kurulması, hem ebeveynler hem de childminderların bu ofisler üzerinden başvuru yapabilmesi
- ASHB, SGK, MEB ve belediyelerin temsilcilerinden oluşan bir komisyon aracılığıyla denetimlerin yapılması
- Denetimlerin sosyal hizmet uzmanları tarafından yapılması; denetim sonrası çıkış anket formu alınarak geri bildirim yapılması
- Uygulanacak yaptırımların net ve caydırıcı olması
- Sistemin işleyişiyle ilgili taraflara eğitim verilmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

7-Önerilen Modelde Childminderların Vergilendirilme Koşulları Hakkındaki Görüşler

- Çalışılan saat üzerinden ve kaynakta kesinti yapılarak vergi alınması
- Gelirin, asgari ücreti aşan kısmı üzerinden yüzde 15 vergi kesilmesi (Ölüm aylığı alanlar için bu ödemenin kesilmemesi)
- Belgelendirme desteği alınması
- İzin dönemlerinde childminderin maaşını almaya devam etmesi
- KDV'den muaf olması
- KOSGEB desteklerinden faydalanması
- Belediyeler tarafından çalışma alanı tahsisi yapılması
- SGK prim desteği kapsamında ilk iki yıl prim teşviki sağlanması

8-Önerilen Modelde Childminderlara Sağlanacak Devlet Destekleri Hakkındaki Görüşler

- KOSGEB desteği verilmesi
- İŞKUR tarafından desteklenmesi
- İşsizlik ödeneğinden yararlanabilmesi
- İŞKUR'un toplum yararına çalışan personelden bir yardımcı personel görevlendirilmesi
- İŞKUR üzerinden bir fon oluşturulması ve ücretsiz kontenjanı olanların buradan faydalanması

9-Önerilen Childminder Modeli İçin İsim Önerileri

Komşu anne, ev kreşi, eğitimli ev annesi, mahallenin annesi

10-İlave Notlar

- Düşük gelirli ailelere bakım desteği sağlanmalı ve ebeveynler istediği yerde bebeğine baktırabilmelidir.
- Bir başvuru ofisi kurulmalı ve bu sisteme paralel olarak bir online kayıt sistemi devreye girmelidir.
- Online kayıt sisteminden childminder ve ebeveynlerin kayıtları alınmalıdır. Kayıtlı bireyler ofise davet edilerek süreç, teşvik, eğitim hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.
- Bu ofislerde yapılan kayıtlar sonucunda uzmanlar tarafından yönlendirme yapılmalı; eğitim, teşvik, sosyal güvenlik ve mesleki yeterlilik işlemleri tamamen ofis tarafından yürütülmelidir.
- Ofislerde sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar çalışmalıdır.
- Sosyal hizmet uzmanları habersiz şekilde evlere ziyaretler gerçekleştirip denetim yapmalıdır.
- Psikologlar çocuklar ve childminder ile belirli aralıklarda görüşmeler gerçekleştirmelidir.
- Her bölgedeki childminderların, adreslerine göre çalışma saatleri, bakabileceği yaş grubu ve çocuk sayısı bilgileri listelenmeli, bu bilgiler ebeveynlerle paylaşılmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ÇALIŞMA GRUBU 5

1-Önerilen Childminder Modelinin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü yönler	- Kadın istihdamını hem anneler hem de childminder açısından desteklemesi - Childminderin kayıtlı ve denetimli bir sistem içinde çalışmasının sağlanması - Çocuğun ikametgahına yakın bir alanda bakım hizmetinin sunulması - Ailenin, çocuğunu güvendiği bir kişiye emanet etme imkânı bulması - Aileler için esnek ve ekonomik bir bakım alternatifi sunması - Kurumsal çocuk bakım hizmetlerine geçişte ara bir model olarak hizmet vermesi - Çocukların ev ortamında ve aileye benzer bir çevrede bakılmasının sağlanması
Zayıf yönleri	- Denetim kapasitesinin yetersizliği - Ekonomik destek ihtiyacının bulunması - Ev ortamında hizmetin sunulması nedeniyle özel hayatın gizliliğiyle ilgili hassasiyetler - Evde bulunan diğer aile bireyleri açısından çocuğun güvenliği ile ilgili riskler - Childminder açısından emek yoğun bir işin daha düşük ücretle sağlanıyor olması - Evin fiziksel koşullarının çocuk bakımına uygun olmaması - Childminderin izinli, hasta olması ya da acil durum hâlinde yedek bakım sağlayacak alternatiflerin yetersizliği

2-Önerilen Childminder Modeline Masanın Puanı: (5)

İyi bir başlangıç modeli olup, bazı yönleri geliştirmeye açıktır.

3-Önerilen Childminder Modelinin Kayıt Koşulları Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler	- Belirlenen kayıt koşullarının genel olarak uygun olması - Türkçe dil yeterliliğinin yanı sıra, yabancı çocuklarla çalışacak bakım görevlileri için gerektiğinde yabancı dil yetkinliğinin de aranması - T.C. vatandaşlığı şartının önemli olması; bunun hem adli sicil kaydının kontrol edilebilmesi hem de sosyokültürel uyum açısından gerekli olması
Olumsuz görüşler	- Zorunlu eğitimin en az orta öğretim düzeyinde olması - Sağlık durumu uygun olanlar için yaş sınırının 70'e kadar yükseltilebilmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

	- Sağlık raporunun tam teşekküllü bir hastaneden alınması - E-devlet sistemi üzerinden kayıt sistemi oluşturulması
4-Önerilen Modelde Childminderlerin Eğitim Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	- Merkezi bir sertifikasyon sistemi oluşturulması - Başlangıç için MEB sertifikasının olması - İlerleyen süreçte MYK sertifikasının teşvik edilebilmesi
Olumsuz görüşler	- Bu grup için özel bir eğitim modülünün geliştirilmesinin gerekmesi - İş güvenliği eğitiminin de alınmasının gerekmesi - Eğitimlerin yüz yüze olması - Sürekli erişim sağlanabilecek bir doküman merkezi modülü geliştirilmesi - Eğitim güncellemelerinin çevrim içi olarak sunulması - Diploma sahiplerinin kıdemli olarak değerlendirilmesi - Doğrudan uygulamalı eğitimlere önem verilmesi
5-Önerilen Modelde Childminderlerin Çalışma/İş Statüsü Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	Modelin başlangıç için iyi kurgulanmış olması, ancak geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunması
Olumsuz görüşler	- Yeni bir yasal statü oluşturulması - İzin ve diğer sosyal hakların kanunda belirtildiği şekilde uygulanması - Yıllık izin süresinin (örneğin 14 gün) anne ile çocuk bakım görevlisi arasında belirlenmesi
6-Önerilen Modelde Childminderlerin Denetim Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	Kurumsal, sosyal ve çevrimiçi araçlarla yapılmasının uygun olması
Olumsuz görüşler	- Denetim koşullarının detaylandırılması ve yılda en az bir kez habersiz denetim yapılmasının sağlanması - Childminderin mesleki faaliyetlerini denetleyecek bir meslek odasının (taksiciler odası vb.) kurulabilmesi - Bakım alanında kamera sistemi (gizlilik mahremiyeti) bulunması
7-Önerilen Modelde Childminderlerin Vergilendirilme Koşulları Hakkındaki Görüşler	
Olumlu görüşler	Başlangıçta vergiden muaf tutulması sonrasında basit usulde vergilendirmeye ilişkin koşulların uygulanması
Olumsuz görüşler	Herhangi bir olumsuz görüş belirtilmemiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

8-Önerilen Modelde Childminderlara Sağlanacak Devlet Destekleri Hakkındaki Görüşler

Olumlu görüşler

- Haneye gelir testi yapılarak başlangıç desteklerinin sağlanması
- İlk yıl için bu mesleğe veya kadınlara yönelik özel teşviklerin verilmesi

Olumsuz görüşler

- Muhasebe işlemleri ve başlangıçtaki fiziksel düzenlemeler için devlet teşvikinin sağlanması

9-Önerilen Childminder Modeli İçin İsim Önerileri

Çocuk bakım görevlisi

10-İlave Notlar

- Mahalle bazında, kamuya ait binalar satın alınabilir veya kiralanabilir.
- Bu merkezlerde çocuk bakım görevlileri istihdam edilerek, çocuklar için güvenli ve çocuk dostu alanlar oluşturulabilir. Bu sayede bakım görevlilerinin izin kullanması veya hastalanması durumunda yerine ikame personel kolaylıkla görevlendirilebilir.
- Merkezin aynı mahallede bulunması, aileler açısından hem ulaşım kolaylığı sağlayacak hem de benzer sosyokültürel yapılar içinde hizmet alımı mümkün olacaktır.

4.3. Çalıştayın 3. Günü (11 Temmuz 2025)

Çalıştayın son gününde, childminder çocuk bakım modeline ilişkin her çalışma grubu tarafından ortaya konulan görüşlere ve önerilere kısaca değinilmiş ve modele ilişkin ilave değerlendirmeler yapılarak çalıştay tamamlanmıştır.

4.3.1. Kapanış ve Değerlendirmeler

Önerilen childminder çocuk bakım modeli ile ilgili tüm masaların ortak görüşleri aşağıda özetlenmiştir:

- Ebeveyn açısından düşük maliyetli olması ve esnek çalışmaya uygunluğu,
- Kadın istihdamını desteklemesi,
- Childminder sisteminde denetimin zorunlu olması ve bu denetimin dijital/sosyal yöntemlerle desteklenmesi,
- Eğitimin yüz yüze olması ve mesleki gelişimin sağlanması,
- Adli sicil ve sağlık raporlarının tüm ev halkı için alınması gerektiği,
- Kamusal ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla puanlama ve destek sistemlerinin kurulması,
- Çocuk başına sayı sınırlaması, çocuk yaşına göre kategori önerileri,

- Bakıcılar için vergi ve prim muafiyeti ya da basit usulde vergilendirme önerisi,
- Ev ortamı ve mahalle temelli bakım modeli önerisi,
- Devlet destekleri (eğitim, sigorta primleri, teşvikler, evin fiziki koşulları vb. için).

Modelin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için tüm paydaş kurumların koordineli çalışması, yasal ve idari altyapının oluşturulması, finansal teşviklerin sağlanması, düşük gelirli ailelere bakım desteği verilmesi ve ebeveynlerin istedikleri yerde bakım hizmeti alabilmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, çevrimiçi kayıt sisteminin oluşturulacağı bir ofisin kurulması, sistemi daha işler hale getirecektir. Ofislerde çalışanlar arasında Sosyal Hizmet Uzmanları, Çocuk Gelişimi Uzmanları ve Psikologların bulunması gerekli görülmüştür. Sosyal Hizmet Uzmanları ve Çocuk Gelişimi Uzmanları, bakım hizmeti sunulan evlere habersiz şekilde denetim gerçekleştirebilmelidir. Psikologlar ise çocuklar ve childminder ile belirli aralıklarla görüşmeler yapmalıdır. Childminder sistemi ile ilgili eğitim, mesleki yeterlilik, teşvik mekanizmaları, sosyal güvenlikle ilgili tüm kayıt ve işlemler bu ofis üzerinden yürütülmelidir. Bu ofislerde kayıt alındıktan sonra taraflara, uzmanlar tarafından yüz yüze bilgilendirme ve yönlendirmeler yapılmalıdır. Ebeveynlere ve childminderlara ek iş yükü bırakılmaması, sürecin hızlı ve sorunsuz işlemesi açısından önemli bir gerekliliktir.

Sisteme kayıtlı olunmasının ardından her mahallede çocuk bakımı hizmeti verecek childminderların listeleri oluşturulmalıdır. Bu listelerde, childminderın ikamet adresine göre çalışma saatleri, bakabileceği yaş grubu ve çocuk sayısı gibi bilgiler yer almalı ve ebeveynlere bu listeler üzerinden seçenek sunulmalıdır.

Childminder evi dışında mahallelerde çocuk bakım hizmeti sunulacak mekanların temini için kamu tarafından bina satın alınabilir veya kiralanabilir. Ayrıca mahallelerde bulunan dükkânlar veya siteler içerisinde bulunan âtıl ortak kullanım alanları değerlendirilerek childminderların bu alanlarda istihdam edilmesi sağlanabilir. Böylelikle, çocuklar için çocuk dostu alanlar oluşturulabilir ve bakıcılara izin kullanma veya hastalandıklarında yerine ikame edecek birini bulma konusunda daha fazla esneklik kazandırılabilir. Aileler açısından ise çocuk bakım hizmeti sunulan yerin aynı mahallede olması hem mesafe açısından hem de sosyokültürel uyum açıdan kolaylık sağlayacaktır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

anne sigortayla, ocuk eğitimli bakıcıyla güvende!

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Ziyabey Caddesi No: 6, 06520

ankaya / Ankara

www.sgk.gov.tr

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.